

جمهوری اسلامی افغانستان
وزارت اقتصاد
مرکز تحلیل های اقتصادی

بسته پیشنهادی حمایت از سکتور خصوصی

سرطان ۱۳۹۹

مفاهیم و تعریف ها

تعریف	مفهوم
مجموعه اقدامات و تسهیلاتی که جهت حمایت از اصناف و تشبثات متضرر شده از ویروس کووید-19 به دولت پیشنهاد شده است.	بسته حمایتی
بر اساس تعریف وزرات مالیه، تشبثات بر اساس عواید ناخالص سالانه به سه گروه تشبثات کوچک، متوسط و بزرگ تقسیم می‌شوند. در این بسته مطابق با تعریف وزارت مالیه، منظور از تشبثات کوچک تشبثاتی است که عواید ناخالص سالانه آنها کمتر از 50 میلیون افغانی باشد. تشبثات متوسط نیز به تشبثاتی اطلاق می‌شود که عواید ناخالص سالانه آنها بین 50 تا 150 میلیون افغانی باشد. به همین ترتیب تشبثات بزرگ به تشبثات گفته می‌شود که عواید ناخالص سالانه آنها بیشتر از 150 میلیون افغانی باشد.	تشبثات کوچک، متوسط و بزرگ
شامل واحدهای اقتصادی کوچکتر (Micro) می‌گردد که در تعاریف فوق شامل نمی‌باشند و اغلب با سرمایه‌های اندک و به صورت خود اشتغالی فعالیت دارند.	اصناف
اصناف و تشبثاتی که بر اثر شیوع ویروس کووید-19 و اعمال محدودیت های فاصله گذاری اجتماعی با کاهش فروش محصولات، کاهش تولید و یا تعطیلی فعالیت مواجه شده و از این شرایط متضرر شده‌اند.	اصناف و تشبثات آسیب‌دیده
قرضه‌ای که در مقایسه با قرضه‌های رایج تکتانه پایین‌تر داشته باشد.	قرضه سهل
مبلغ پولی که از طرف یک شرکت هوانوردی در مقابل نشست هر طیاره شان به میادین هوایی می‌پردازند. مبلغ پول که از طرف یک شرکت هوایی در برابر ارائه خدمات به اداره هوانوردی ملکی پرداخت می‌گردد.	فیس نشست یا LANDING FEES
فیزی است که شرکت های هوایی بخاطر پارک کردن طیارات شان به میادین هوایی می‌پردازند.	فیس پارکینگ
مبلغی که کسری ناشی از عدم بازپرداخت اصل قرضه از سوی قرضه‌گیرنده را جبران می‌کند.	ضمانت قرضه یا LOAN GUARANTEE
جایدهایی که در مالکیت دولت بوده و لی به سکتور خصوصی به کرایه داده شده است. مبلغی که به صورت سالانه از طرف اصناف و شرکت ها جهت تمدید جواز فعالیت به شاروالی ها پرداخت می‌شود.	جایدهای دولتی فیس جواز

یادداشت: این طرح تحت نظارت پرایسک - کمیته اجرایی سکتور خصوصی- که توسط وزرای اقتصاد، صنعت و تجارت و رئیس بانک جهانی در کابل ریاست می‌شود، با همکاری نزدیک وزارت مالیه، بانک مرکزی، اتاق تجارت، اتاق تجارت زنان، اتحادیه پیشه‌وران و مؤسسه حرکت ترتیب گردیده است.

فهرست مطالب

2	1- چکیده
1	2- مقدمه
1	3- اهداف بسته حمایتی
1	4- اهمیت بسته حمایتی
2	5- تجربه سایر کشورها در حمایت از تشبثات
4	6- اقتصاد افغانستان
4	7- اثرات شیوع ویروس کووید-19 بر اقتصاد افغانستان
5	8- اقدامات حمایتی پیشنهادی
5	8.1 تعویق مالیات
7	8.2 اعطای قرضه سهل و ضمانت قرضه
8	8.3 تعویق یا معافیت فیس سالانه جواز
8	8.4 معافیت کرایه جایدادهای دولتی و قسط مقروضیت شرکت های هوایی
10	8.5 تعویق یا معافیت بل برق
11	9- هزینه بسته حمایتی
11	10- پلان تطبیق بسته حمایتی
11	10.1 مستفدین و شرایط استفاده از بسته حمایتی
12	10.2 میکانیزم اجرایی بسته حمایتی
12	10.3 مراحل تطبیق بسته حمایتی
13	10.4 منابع تمویل مالی بسته حمایتی
14	11. منابع
15	ضمایم

1- چکیده

با شیوع ویروس کووید-19 در افغانستان و افزایش شمار مبتلایان، علاوه بر بسته شدن مرزها، محدودیت در رفت و آمدها و اعمال قرنطین در شهرهای بزرگ بسیاری از فعالیت های اقتصادی در شهرها نیز تعطیل شدند. ادامه و یا هم برگشت دوباره این شرایط بسیاری از تشبثات فعال در سکتورهای خدمات و صنعت را از به علت تعطیلی فابریکات و دفاتر، کاهش تقاضا و اختلال در زنجیره تامین بیشتر متضرر خواهد ساخت. در این شرایط عواملی مانند نوپا بودن تشبثات، سرمایه اندک و دسترسی محدود به منابع مالی، اصناف و تشبثات کوچک و متوسط را در معرض ورشکستگی قرار خواهد داد.

با توجه به اهمیت سکتور خصوصی، به خصوص اصناف و تشبثات کوچک و متوسط و بزرگ، در اقتصاد کشور و اثرگذاری آنها بر رشد و توسعه اقتصادی، فقر، اشتغال، عواید مالیاتی و همچنین اهمیت اجتماعی این بخش ها، نیاز است تا حمایت از اصناف و تشبثات متضرر شده در دوره بحران کووید-19 در اولویت برنامه های اقتصادی دولت قرار گیرد. نگاهی به تجربه کشورها در حمایت از تشبثات اقتصادی نشان می دهد که بخش عمده ای حمایت دولت ها از تشبثات متضرر شده، به دسترسی به قرضه های سهل، معافیت، تخفیف و تعویق مالیاتی، معافیت هزینه خدمات عمومی نظیر آب و برق و غیره معطوف بوده است. لذا با توجه به تجربه دیگر کشورها و توانایی ها و امکانات موجود در دولت افغانستان، بسته حمایت از اصناف و تشبثات با تاکید بر 6 پیشنهاد مشخص تهیه شده است. پیشنهادات این بسته شامل موارد زیر است:

- 1- تعویق مالیاتی: (1) گزینه سه ماهه به مبلغ 5.4 میلیارد و (2) گزینه شش ماهه به مبلغ 10.9 میلیارد افغانی
- 2- معافیت جرایم مالیاتی یک ساله (1398) به مبلغ 1.7 میلیارد افغانی
- 3- بسته قرضه به نرخ 4 درصد مفاد، و تضمین 30 درصدی به مبلغ 26.8 میلیارد افغانی
- 4- تعویق یا معافیت فیس شاروالی برای یک سال به مبلغ 95.7 میلیون افغانی
- 5- تعویق کرایه جات (پارکینگ، زمین...) و فیس خدمات دولت برای شش ماه و ده ماه به مبلغ 3.5 میلیارد افغانی
- 6- تعویق یا معافیت بل برق برای دوماه به مبلغ 1.8 میلیارد افغانی

تامین بودجه برای تطبیق این بسته حمایتی وابسته به تصمیم کابینه دولت جمهوری اسلامی افغانستان است که بخشی از پیشنهادات یا مجموع این پیشنهادات را منظور نماید. بسته در نظر گرفته شده برای گزینه های سه ماهه و شش ماهه سنجیده شده است و بودجه لازم برای تطبیق آن به ترتیب 39 میلیارد افغانی (برابر به 507 میلیون دالرامریکایی) و 44.5 میلیارد افغانی (برابر 577.9 میلیون دالر امریکایی) می گردد. قابل ذکر است که در صورت تدوam و یا برگشت شرایط قرنطین در شهرهای بزرگ کشور، امکان تمدید بسته های حمایتی بر پایه ارزیابی تاثیرات این طرح و یا معرفی بسته های حمایتی جدید وجود دارد. لذا با توجه به محدودیت در تامین هزینه ها و عدم امکان پیش بینی دقیق از شرایط پیش رو، بسته فعلی تنها برای یک دوره شش ماهه در نظر گرفته شده است.

میکانیزم تطبیقی این بسته با نظارت، هماهنگی و همکاری تمامی وزارت ها و ادارات مرتبط در نظر گرفته شده است و مستلزم ایجاد یک گروه کاری و یا task force در سطح معینیت ادارات دولتی خواهد بود. با توجه به اهمیت تشبثات و اصناف در اقتصاد کشور، انتظار می رود تا منابع مالی مورد نیاز جهت تطبیق بسته حمایتی تعریف شده از سوی دولت و همکاران بین المللی برای مبارزه با کووید-19 در زودترین زمان ممکن فراهم گردد.

2- مقدمه

اقتصاد افغانستان در شرایطی درگیر بحران کووید-19 شده است که در طول یک سال گذشته از یکسو در سطح داخلی با انواع چالش‌ها و نااطمینانی‌های سیاسی مواجه بوده و از سوی دیگر به دلیل تداوم جنگ و ناامنی، محدودیت‌های اقتصادی متعددی را تجربه می‌کند. با این حال، پیش از شیوع ویروس کرونا در کشور، ارزیابی دولت جمهوری اسلامی افغانستان از رشد اقتصادی کشور در سال 1399، 3.4 درصد بود. شیوع ویروس کووید-19 در افغانستان و روند رو به گسترش بیماری ناشی از این ویروس در سطح جهان و کشور، ضمن برهم زدن بسیاری از معادلات و پیش‌بینی‌ها، تأثیرات منفی بر اقتصاد افغانستان نیز داشته است؛ با توجه به این که شرط اصلی برای کنترل شیوع ویروس کرونا، کاهش حداکثری تعاملات اجتماعی غیرضروری است، این منتج به کاهش بسیاری از فعالیت‌های اقتصادی نیز گردیده است. بنابراین قابل پیش‌بینی است که گسترش شیوع این ویروس در کشور، اقتصاد کشور را در ماه‌های پیش رو در شرایط دشوارتر و سکتور خصوصی را بیش از پیش در معرض آسیب قرار خواهد داد.

در واقع شیوع کووید-19 در کشور با ایجاد محدودیت‌ها و تعطیلی فعالیت‌های اقتصادی سبب کاهش تولید و فروش محصولات تشبثات و اصناف شده است که ادامه این شرایط، بقای بیش از 218 هزار واحد صنفی و حدود 30 هزار تشبث کوچک، متوسط و بزرگ را تهدید می‌کند. علاوه بر این، شرکت‌های بزرگ که در بخش‌های ترانسپورت و هوانوردی فعالیت داشت را نیز زمین‌گیر و یک تصویر مبهم از آینده فعالیت آنان ایجاد نموده است. اقدامات احتیاطی شرکای تجاری در منطقه، منجر به بسته یا محدود شدن مرزهای زمینی کشورهای پاکستان، ازبکستان، ایران، ترکمنستان و مرزهای هوایی شده است که فعالیت‌های تجاری با کشورهای همسایه را مختل کرده و واردات و صادرات بسیاری از محصولات را محدود ساخته است.

با توجه به موارد ذکر شده می‌توان نتیجه گرفت که شیوع گسترده ویروس کرونا اقتصاد کشور را همزمان با شوک جدی در عرضه و تقاضا مواجه ساخته است؛ کاهش عرضه نیروی کار به دلیل وضع محدودیت‌های رفت و آمد از یک طرف و عدم تمایل شرکای تجاری به انجام مبادلات اقتصادی از طرف دیگر موجب شده تأمین مواد اولیه و ادامه تولید با مشکلاتی همراه باشد که می‌تواند ثبات اقتصادی را به مخاطره افکند. همچنین عدم اطمینان نسبت به آینده، خانواده‌ها را به تصمیم‌گیری‌های بلندمدت‌تر و به تعویق انداختن خرید اقلام غیرضروری ترغیب کرده است که تمامی موارد اشاره شده، کاهش تقاضا را به همراه دارد. از این رو انتظار می‌رود حداقل تا زمانی که شیوع این ویروس در خارج و داخل کشور کنترل نشده است اقتصاد با رکود مواجه خواهد شد. لذا در چنین شرایطی حمایت موثر از فعالیت‌های اقتصادی آسیب‌پذیر و متضرر شده یکی از ضرورت‌های مبرم حکومت می‌باشد.

3- اهداف بسته حمایتی

شیوع ویروس کرونا باعث اختلال روال عادی فعالیت‌های اقتصادی در کشور گردیده و بخش قابل توجهی سکتور خصوصی از وضعیت بوجود آمده متضرر شده‌اند. این بسته به هدف حمایت از این سکتور در هنگام بحران شیوع ویروس کرونا طرح شده و به کابینه دولت جمهوری اسلامی افغانستان پیشنهاد می‌گردد.

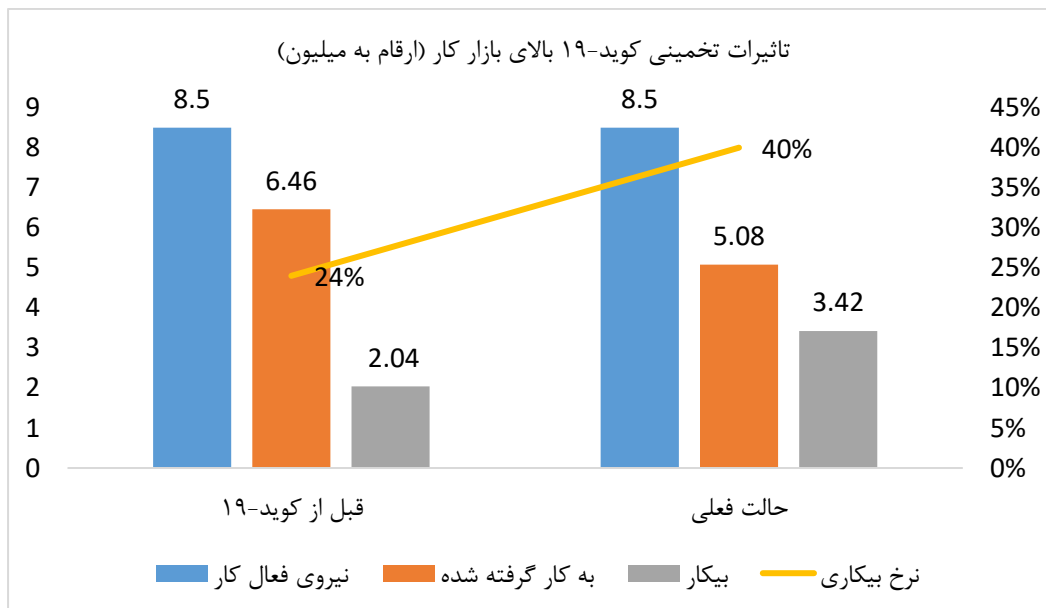
4- اهمیت بسته حمایتی

سکتور خصوصی که شامل اصناف، تشبثات کوچک، متوسط و بزرگ می‌باشد، در اقتصاد کشورها به عنوان یک عنصر مهم در پیشرفت اقتصادی-اجتماعی شناخته می‌شود. این تشبثات به‌طور مشخص در ایجاد اشتغال، اشتراک در انکشاف اقتصاد، نوآوری محصولات و ایجاد روش‌های خلاقانه تولید و کثرت اشتغال، اهمیت بسزایی دارند. نگاهی به نظام اقتصادی-اجتماعی در بسیاری از کشورهای رو به توسعه، نشان می‌دهد که حمایت از تشبثات کوچک، متوسط و بزرگ یکی از اولویت‌های اساسی در برنامه‌های توسعه اقتصادی این کشورها است. این تشبثات با وجود آن‌که به سرمایه‌گذاری کمتری نیاز دارند، اثربخشی بیشتری داشته و در ایجاد اشتغال، انکشاف زنجیره ارزش محصولات و افزایش صادرات، نقش مهمی را ایفا می‌کنند. مطابق معلومات اداره ملی احصائیه و معلومات، در سال 1395 حدود 1.6 میلیون نفر تنها در تشبثات

کوچک و متوسط و اصناف (MSMEs) اشتغال داشته‌اند که این رقم حدود 25 درصد از مجموع اشتغال در کشور است¹. تنها تشبثات کوچک و متوسط در سال 1398 حدود 15 میلیارد افغانی مالیه پرداخت کرده‌اند² که بیش از 30 درصد عواید مالیاتی دولت را شامل می‌شود.

با وجود نقاط قوت ذکر شده در مورد تشبثات کوچک و متوسط، ضعف در تأمین هزینه‌های جاری و دسترسی بسیار محدود به منابع مالی، این تشبثات را در برابر شوک‌های اقتصادی بسیار آسیب‌پذیر می‌سازد. همچنان، برای شرکت‌های بزرگ ایجاد قیودات، کاهش تجارت‌های داخلی و خارجی و بهم خوردن زنجیره تأمیناتی اکثر کالاها و خدمات تجاری تأثیر قابل ملاحظه‌ای در فعالیت‌های تجاری آنان داشته است. مطابق بررسی مرکز تحلیل‌های اقتصادی وزارت اقتصاد، حدود 86 درصد از اصناف و تشبثات کوچک و متوسط در برابر بحران ناشی از کووید-19 و شرایط قرنطین، به‌طور مستقیم آسیب پذیر هستند³. به عبارتی دیگر ادامه محدودیت‌ها و شرایط قرنطین در کشور، با تأثیرات منفی بالای سکتور خصوصی به ویژه اصناف و تشبثات کوچک و متوسط، اشتغال 1.38 میلیون نفر که در این مشاغل آسیب‌پذیر مشغول به فعالیت هستند را در معرض تهدید جدی قرار می‌دهد. در گراف زیر نرخ بیکاری با فرض از بین رفتن مشاغل موجود در اصناف آسیب‌پذیر، محاسبه شده است که 16 درصد افزایش نرخ بیکاری را به دنبال دارد.

گراف 1. مشاغل آسیب‌پذیر به واسطه کووید-19 و تخمین تأثیر آن بر میزان بیکاری

در شرایط کنونی، حمایت هدفمند دولت از اصناف و تشبثات می‌تواند بخش قابل توجهی از این واحدها را از ورشکستگی نجات دهد که این بر اساس مطالعات و شواهد موجود در مقایسه با ایجاد مشاغل جدید مستلزم هزینه‌های مالی و زمانی بسیار کمتری می‌باشد. این حمایت در میان مدت منتج به حفظ اشتغال، جلوگیری از افزایش فقر و حفظ عایدات شهروندان خواهد شد که دارای اهمیت ویژه اجتماعی-اقتصادی می‌باشد.

5- تجربه سایر کشورها در حمایت از تشبثات

نظر به اهمیت سکتور خصوصی در اقتصاد کشورها، این سکتور همواره از جنبه‌های مختلف تحت حمایت دولت‌ها قرار داشته‌اند. در ذیل به مهم‌ترین برنامه‌های حمایتی در کشورها به صورت خلاصه اشاره شده است.

1. اداره ملی احصائیه و معلومات، گزارش سروری وضعیت زندگی در افغانستان (1395)

2. وزارت مالیه، ریاست عواید

3. اصناف و تشبثات آسیب‌پذیر به اصناف و تشبثاتی اطلاق می‌شود که بر اثر شیوع ویروس کووید-19 و اعمال محدودیت‌های فاصله گذاری اجتماعی با کاهش فروش محصولات، کاهش تولید و یا تعطیلی فعالیت مواجه شده و از این شرایط متضرر شده‌اند.

● ایالات متحده

- 510 میلیارد دلار برای جلوگیری از ورشکستگی شرکتها از طریق اعطای قرضه و ضمانت‌های بانکی
- 349 میلیارد دلار برای ارائه قرضه و ضمانت به مشاغل کوچکی که کارگران خود را حفظ می‌کنند.
- 290 میلیارد دلار جهت معافیت مالیاتی تشبثات متضرر شده

● چین

- افزایش تضمین‌های دولتی در بازپرداخت قرضه های اعطایی به تشبثات کوچک و متوسط که تحت تأثیر ویروس کووید-19 فعالیتشان مختل شده است.
- کاهش نرخ قرضه برای تشبثات کوچک و متوسط که آسیب زیادی از شیوع کووید-19 دیده‌اند؛ از بانکهای محلی خواسته شده است نرخ سود قرضه خود را نسبت به نرخ اصلی قرضه‌دهی بانک مرکزی (که به عنوان نرخ پایه قرضه دهی مورد استفاده قرار می‌گیرد) کاهش دهد.
- اعطای قرضه به تشبثات متضرر شده از شیوع کووید-19
- تسهیلات جهت بازپرداخت قرضه برای تشبثاتی که قرضه دریافت کرده بودند
- همکاری با شرکت های بیمه جهت افزایش حمایت از تشبثات آسیب دیده به ویژه به دلیل فسخ سفارشات
- تعلیق دریافت انواع هزینه‌های اداری و دفتری از تشبثات کوچک و متوسط
- حمایت ویژه از پروژه‌های بزرگ سرمایه گذاری و همکاری نزدیک دولت‌های محلی با سرمایه گذاران خارجی این پروژه ها

● کوریای جنوبی

- گسترش اعطای قرضه بانکهای دولتی و تجاری به شرکت‌های کوچک و متوسط، تجار و شرکت‌های بزرگ
- تأمین اعتبار برای انتشار اوراق قرضه شرکتها از طریق وثیقه اوراق و خرید مستقیم اوراق قرضه

● جرمنی

- اعطای سبساید به تشبثات برای حفظ شغل و درآمد کارگران
- 50 میلیارد یورو برای کمک‌های مالی به صاحبان مشاغل کوچک و افراد خود اشتغالی که از شیوع ویروس آسیب دیده‌اند و همچنین تعویق مالیات تا پایان سال
- علاوه بر دولت فدرال، دولت‌های ایالتی نیز در این کشور اقدامات خود را برای حمایت از تشبثات اعلام کردند که شامل 48 میلیارد یورو حمایت مستقیم و 63 میلیارد یورو ضمانت وام در سطح ایالتی است.

● عربستان سعودی

- 18.7 میلیارد دلار برای حمایت از سکتور خصوصی شامل: تعویق پرداخت مالیات و سایر هزینه های دولتی
- 13.3 میلیارد دلار حمایت از تشبثات کوچک و متوسط شامل: تعویق اقساط قرضه ها، قرضه دهی به تشبثات متضرر شده

● ترکیه

- 11.6 میلیارد دلار جهت کاهش یا به تأخیر انداختن مالیات برای صنایع متأثر از کووید-19 (به ویژه بخش گردشگری)، قرضه دهی به سکتورهای متضرر شده از بحران کووید-19
- تمدید مهلت تشکیل قضایای مالیات بر درآمد شخصی و شرکتی

● امارات متحده عربی

- تخصیص 27 میلیارد دلار شامل: قرضه با تکتانه صفر (0) به بانک‌ها، قرضه با تکتانه پایین برای تشبثات کوچک و متوسط و معافیت

● ایران

- تخصیص 6.6 میلیارد دلار شامل: قرضه دهی به تشبثات کوچک و متوسط متضرر شده از کووید-19، تعویق پرداخت اقساط قرضه، معافیت مالیاتی و حمایت از بیمه های بیکاری

● پاکستان

- 7.5 میلیارد دلار شامل: قرضه دهی به تشبثات کوچک و متوسط، معافیت های مالیاتی و کمک مالی به شرکت های خدمات عامه (آب و برق و ...) و کمک به خانوارها

6- اقتصاد افغانستان

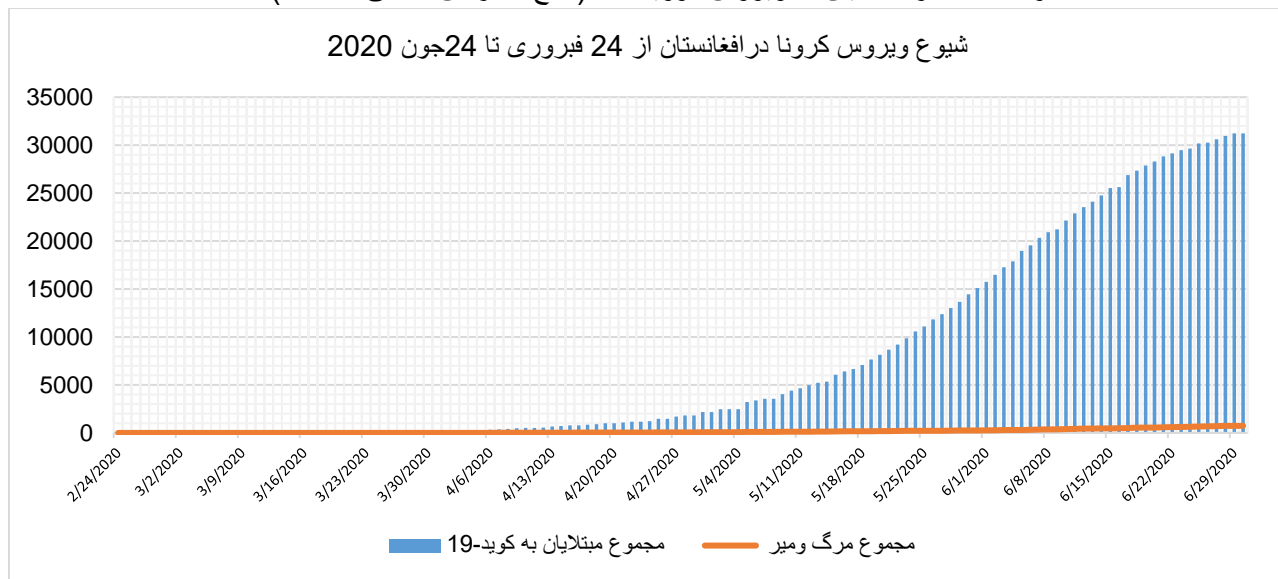
افغانستان از جمله کشورهای کمتر توسعه یافته و با اقتصاد نوپا محسوب می‌شود که 44 درصد نفوس آن در بخش زراعت و مالداري اشتغال دارند⁴. از سال 2001 بدین سو با تشکیل حکومت جدید و ورود سرمایه های خارجی، سکتورهای خدمات و صنعت رشد قابل توجهی را تجربه کردند و بسیاری از مشاغل جدید در این سکتورها ایجاد شد. بر اساس معلومات اداره ملی احصائیه و معلومات تولید ناخالص داخلی افغانستان در سال 1397 بالغ بر 20.4 میلیارد دالر بوده است که بیش از نیمی از آن (51%) مربوط به سکتور خدمات بوده است. سکتورهای صنعت و زراعت به ترتیب با سهم 23.5 درصد و 20.5 درصد در جایگاه دوم و سوم قرار می‌گیرند.

انتظار می‌رود با کاهش تدریجی کمک های خارجی، دولت افغانستان با تکیه بر عواید داخلی خلاء ناشی از کاهش کمک های خارجی را جبران کند. عواید حاصل از فعالیت های تشبثات کوچک و متوسط فعال در سکتورهای خدمات و صنعت یکی از منابع اصلی برای دستیابی دولت به خودکفایی در تامین مخارج محسوب می‌شود. در حال حاضر تنها تعداد اصناف و تشبثات کوچک و متوسط ثبت شده در سرتاسر کشور به 240 هزار واحد می‌رسد که این واحدها در سال 1398 بیش از 26 میلیارد افغانی (به شمول BRT) به حکومت مالیه پرداخت کرده‌اند⁵.

7- اثرات شیوع ویروس کووید-19 بر اقتصاد افغانستان

با گذشت 5 ماه از مشاهده اولین مورد مثبت ویروس کووید-19 در چین، تا به امروز (اول جولای 2020) در حدود 10.18 میلیون مورد مثبت در بیشتر از 215 کشور به ثبت رسیده است که از این تعداد بیش از 503 هزار مورد به مرگ منجر شده است⁶. در افغانستان مطابق ارقام سازمان جهانی بهداشت، تعداد موارد مثبت ثبت شده تا اول جولای 31238 مورد بوده است که از این تعداد 733 مورد آن به مرگ افراد منجر شده است. گراف زیر روند رشد تعداد مبتلایان به ویروس کووید-19 در کشور را نشان می‌دهد.

گراف 2. آمار مبتلایان به ویروس کووید-19 (منبع: سازمان جهانی بهداشت)

تأثیر شیوع کوید-19 بر فعالیت های اقتصادی افغانستان بسیار چشم گیر است. قابل انتظار است که مطابق تجربه سایر کشورها، در افغانستان نیز سکتور خدمات در درجه اول و سکتور صنعت در مرحله بعد، بیشترین آسیب پذیری را از این

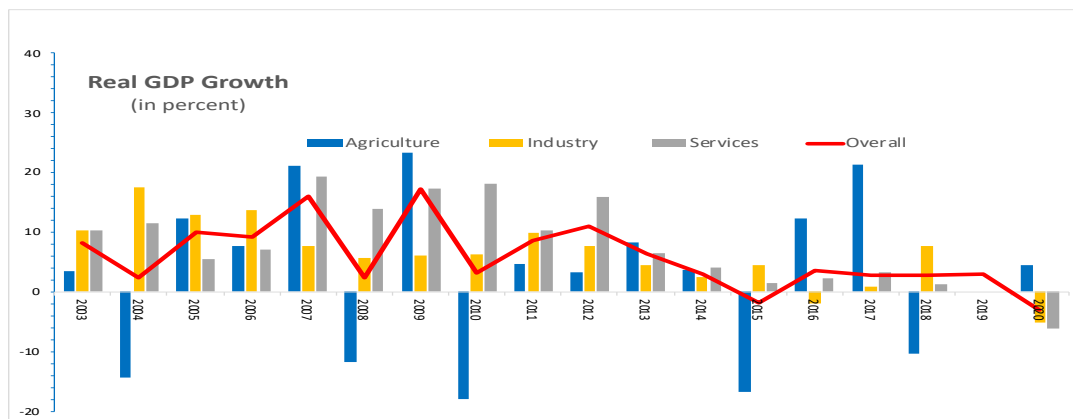
⁴ اداره ملی احصائیه و معلومات، گزارش سروی وضعیت زندگی در افغانستان (1395)

⁵ ریاست عمومی عواید وزارت مالیه

⁶ World Health Organization (WHO)

شرایط داشته باشند. مطابق مطالعات وزارت مالیه افغانستان – با فرض بازگشت اقتصاد به حالت عای تا ماه سپتامبر - رشد تولید ناخالص داخلی در سال 2020 برابر 3-٪، سکتور صنعت 5-٪ و سکتور خدمات 6-٪ خواهد بود که در گراف زیر نیز نشان داده شده است.

گراف 3. پیش بینی رشد اقتصادی افغانستان 2020 (منبع: وزارت مالیه)

همچنین مطابق برآورد مرکز تحلیل های اقتصادی وزارت اقتصاد از وضعیت تشبثات و اصناف در کشور، حدود 76 درصد از اصناف (167 هزار واحد)، 91 درصد از تشبثات کوچک و 94 درصد از تشبثات متوسط در برابر شرایط ایجاد شده بر اثر ویروس کووید-19 آسیب پذیر می باشند. شرکت های بزرگ بخاطر منابع و سهولت های بیشتری که در دسترس دارند در تحلیل آسیب پذیری در مقایسه با دیگر تشبثات تا حدی در مقابل این شوک مقاومتر (Resilient) ارزیابی میشود. با وجود آنهم، پیش بینی میشود که دوام شرایط فعلی و همچنین سیاست قرنطین، تمام تجارت ها را به شمول شرکت های بزرگ به نحوی متاثر خواهد ساخت. بنابراین، بسته های حمایتی دولت برای سکتور خصوصی در همچو وضعیت حیاتی است.

8- اقدامات حمایتی پیشنهادی

با مروری بر تجربه کشورهای دیگر در زمینه حمایت و تسهیل فعالیت تشبثات و همچنین در نظر گرفتن شرایط فعلی، امکانات و زیرساخت های موجود در دولت جهت اجرای طرح های حمایتی، مجموعه ای از اقدامات در این طرح در نظر گرفته شده است که شامل موارد زیر می باشد:

- 1- تعویق و یا قسط مالیات و جرایم مالیاتی
 - 2- معافیت پرداخت کرایه جایدادهای دولتی برای مدت مشخص
 - 3- معافیت فیس های نشست و پارکینگ شرکت ها قسط مقروضیت شرکت ها
 - 4- تعویق یا معافیت فیس های شاروالی
 - 5- بسته قرضه های سهل ، و
 - 6- تعویق یا معافیت بل برق برای دوماه
- این پیشنهادات با استفاده از معلومات جمع آوری شده از ادارات دولتی، بررسی و ارزش گذاری شده است.

8.1. تعویق مالیات

درین بخش عواید دولت از منبع مالیات سالانه اصناف ، تشبثات کوچک، متوسط و بزرگ به شمول جرایم مالیاتی بررسی و تحلیل شده است. همچنان، مالیه آن عده از تشبثات که در سیستم سیگتاس وزارت مالیه شامل نیست نیز بررسی شده و درین بسته گنجانده شده است. مطابق ارقام و معلومات وزارت مالیه، تا پایان سال 1398 تعداد 218 هزار واحد صنفی و حدود 28 هزار واحد تحت عنوان تشبثات کوچک، متوسط و بزرگ ثبت سیستم سیگتاس میباشند. از میان تشبثات و اصناف ثبت شده 167 هزار واحد صنفی و بیش از 26 هزار تشبثت به عنوان اصناف و تشبثات آسیب پذیر شناسایی شده اند. مجموع مالیات سالانه تشبثات کوچک و متوسط و اصناف آسیب پذیر نظر به اوسط مالیات سال 1397 و 1398 و مالیات شرکت

های بزرگ نظر به سال 1398 حدود 17.2 میلیارد افغانی بوده است که در صورت در نظر گرفتن تعویق مالیات برای شش ماه حدود 8.6 میلیارد افغانی می‌گردد. همچنین مقدار عایدات از جرایم مالیاتی و سایر تشبثات ثبت نشده در سیستم سگتاس برای سال 1398 حدود 3 میلیارد افغانی می‌باشد. با فرض اینکه این مبلغ برای سال 1399 نیز همین مقدار باشد، تعویق آن معادل 2.39 میلیارد افغانی می‌گردد در صورتیکه مالیه تشبثات خارج از سیستم سگتاس برای شش ماه و جرایم مالیاتی برای یک سال در نظر گرفته شود. در مجموع این بسته برای شش ماه حدود 12.6 میلیارد افغانی می‌گردد (ستون اول از طرف چپ). همچنان، در صورتیکه تعویق مالیات برای یک دوره سه ماهه در نظر گرفته شود ولی جرایم مالیاتی بازم برای یک سال محاسبه شود، مجموع بسته حمایتی 7.1 میلیارد افغانی می‌گردد (ستون دوم از طرف چپ) که جزییات آن در جدول ذیل ارائه گردیده است.

جدول 1. محاسبه مخارج تعویق/ تخفیف مالیاتی (منبع ارقام: وزارت مالیه)

محاسبه مخارج تعویق/ تخفیف/ قسط مالیاتی (ارقام به هزار افغانی)										
تشبثات	موقعیت	تعداد تشبثات		مجموع	تشبثات آسیب پذیر		مجموع	اوسط مالیه سالانه	تعویق مالیه سه ماهه	تعویق مالیه شش ماهه
		خدمات	صنعت		خدمات	صنعت				
اصناف	کابل			76,857			57,031	658,700	164,675	329,350
	ولایات			141,369			109,622	460,030	115,008	230,015
مجموع				218,226			166,653	1,118,730	279,683	559,365
تشبثات کوچک	کابل	2,636	13	2,649	2,571	13	2,584	227,117.50	56,779.38	113,558.70
	ولایات	4,919	208	5,127	4,798	208	5,006	189,807	47,451.75	94,903.50
مجموع		7,555	221	7,776	7,369	221	7,590	416,924.50	104,231.13	208,462
تشبثات متوسط	کابل	13,301	1,289	14,590	12,380	1,289	13,669	4,647,312	1,161,828	2,323,656
	ولایات	4,373	1,224	5,597	4,161	1,224	5,385	853,833	213,458	426,916.50
مجموع		17,674	2,513	20,187	16,541	2,513	19,054	5,501,145	1,375,286	2,750,572.50
تشبثات بزرگ	کابل	480	91	571	422	91	513	12,131,939	3,032,985	6,065,969.70
	ولایات	877	339	1,216	772	339	1,111	1,281,754.50	320,439	640,877
مجموع		1,357	430	1,787	1,194	430	1,624	13,413,694	3,353,423	6,706,847
تشبثات دیگر	14 ولایت							1,353,425	338,356	676,712
جرایم	به طور کل			-	-	-	-	1,720,136.60	1,720,136.60	1,720,136.60
مجموع کل		26,586	3,164	247,976	25,104	3,164	194,921	23,524,055	7,171,116	12,622,096

یادداشت:

تشبثات دیگر، شامل تشبثات در 14 ولایتی است که در سیستم سیگتاس وزارت مالیه ثبت نشده‌اند. ارقام شامل سکتور های واردات و فروشندگان و پرچون فروشان می‌باشد. ارقام شامل جرایم مالیاتی نیز می‌باشد.

شایان ذکر است در صورتی که تعویق مالیات برای یک ربع در نظر گرفته شود، مبلغ متذکره می‌تواند از مجموع عواید پلان شده وزارت مالیه کسر گردد و خلاء ایجاد شده با استفاده از منابع اختصاص یافته برای مقابله با کووید 19 تمویل گردد.

پیشنهادات جهت تطبیق

در صورتی که هر کدام از بسته های حمایتی این طرح تصویب گردد به انجام اقدامات آتی نیاز است:

1. ایجاد یک کمیته تخنیکی توسط وزارت مالیه جهت رهبری پروسه
2. تعریف لایحه وظایف و یک نقشه راه (Roadmap) واضح برای کمیته مذکور
3. تحلیل وضعیت اصناف و تشبثات و ظرفیت‌های دولت برای تامین مالی بسته حمایتی

4. تعریف شرایط مشخص برای گزینش مستفید شونندگان از بسته حمایتی
5. تهیه پروسه تخنیکي و راهنمای اجرایی برای تخفیف و تعویق مالیاتی
6. تهیه لیست ولایاتی که در مرحله اول تحت پوشش بسته حمایتی قرار می‌گیرند
7. دخیل ساختن نمایندگان تشبثات و اصناف جهت شفافیت بیشتر
8. تعریف مکانیزم نظارت و ارزیابی جهت اطمینان از شفافیت و موثریت بسته حمایتی
9. ارزیابی اثرات بسته حمایتی پس از تطبیق

8.2. اعطای قرضه سهل و ضمانت قرضه

با توجه به کمبود نقدینگی در دوره شیوع کووید-19 در اقتصاد کشور و همچنین نیازمندی تشبثات و اصناف به نقدینگی جهت پرداخت مخارج ثابت و جاری، مبلغ 20 میلیارد افغانی برای اعطای 34.5 هزار قرضه به تشبثات و اصناف آسیب پذیر در سرتاسر کشور پیشنهاد شده است. این بسته از طرف دولت از طریق دو بانک دولتی - بانک ملی افغان و پشتنی بانک- با تکتانه صفر درصد برای متشبتین قابل تادیه می‌باشد. جهت تامین مصارف اداری پروسه قرضه دهی به تشبثات و اصناف، بانک مرکزی آمادگی پرداخت 4 درصد از مبلغ تکتانه به بانک های قرضه دهنده را اعلام کرده است.

لازم به ذکر است که قرضه دهی به تشبثات و اصناف آسیب پذیر از سوی بانک های خصوصی نیز قابل تطبیق خواهد بود. در این حالت نیز 4 درصد از مبلغ تکتانه از سوی بانک مرکزی به عنوان مصارف اداری پروسه قرضه دهی قابل پرداخت خواهد بود و مازاد آن توسط قرضه گیرنده پرداخته می‌شود.

مجموع مخارج تکتانه 4 درصد که از طرف بانک مرکزی برای بانک های قرضه دهنده پرداخت می‌شود معادل 800 میلیون افغانی است. همچنین نظر به وجود ریسک در بازپرداخت قرضه ها از سوی قرضه گیرندگان پیشنهاد شده است که بازپرداخت این قرضه ها از سوی وزارت مالیه تضمین گردد. با فرض عدم بازپرداخت 30 درصد از مجموع قرضه ها، نیاز است تا مبلغ 6 میلیارد افغانی برای جبران خسارات بانک ها در نظر گرفته شود. با این اوصاف مجموع مخارج احتمالی که برای بسته قروض باید در نظر گرفته شود معادل 6.8 میلیارد افغانی می‌گردد. جدول زیر شامل جزئیات قرضه های در نظر گرفته شده برای تشبثات و اصناف می‌باشد.

جدول 3. بسته قرضه در نظر گرفته شده برای اصناف و تشبثات (افغانی)

محاسبه بسته قرضه (ارقام به هزار افغانی)									
مجموع بسته	مبلغ ضمانت 30 درصد	مبلغ سبسایدی سود	نرخ سود	مقدار مجموعی قروض	سقف قروض	مجموع تعداد قروض	تعداد قرضه		تشبثات
							ولایات	کابل	
2,010,000	450,000	60,000	4%	1,500,000	50	30,000	20,000	10,000	اصناف
1,340,000	300,000	40,000	4%	1,000,000	1,000	1,000	800	200	کوچک
23,450,000	5,250,000	700,000	4%	17,500,000	5,000	3,500	1,000	2,500	متوسط
26,800,000	6,000,000	800,000	-	20,000,000	6,050,000	34,500	21,800	12,700	مجموع

پیشنهادات جهت تطبیق

در صورتی که این بسته تصویب گردد به اقدامات آتی نیاز است:

ایجاد کمیته مشترک به رهبری بانک مرکزی با اشتراک صندوق بین المللی پول، بانک جهانی، بانک انکشاف آسیایی، وزارت اقتصاد، اداره تسهیلات حمایت سرمایه گذاری قرضه های کوچک و تمام بانک های دولتی/ خصوصی جهت:

1. تهیه لایحه وظایف و نقشه راه برای کمیته
2. تحلیل وضعیت قرضه دهی و نقدینگی بانک های دولتی و خصوصی و شرایط تشبثات کوچک و متوسط و اصناف

3. انکشاف یک پروسیجر و رهنمود تخنیکی برای روند قرضه دهی
4. انکشاف معیارات مشخص برای شناسایی گروپ های آسیب پذیر مورد هدف
5. ایجاد میکانیزم نظارت و ارزیابی به منظور اطمینان دهی از شفافیت و موثریت
6. شناسایی منابع تمویل و تعریف واضح و مشخص از منابع
7. ارزیابی تاثیرات بسته بالای تشبثات کوچک و متوسط و اصناف بعد از تطبیق.

8.3. تعویق یا معافیت فیس سالانه جواز

با توجه به این که اصناف عمدتاً سرمایه محدودی داشته و نسبت به شوک های مرتبط با عواید و مصارف آسیب پذیرتر می باشند کاهش فیس پرداخت های دولتی می تواند این دسته از فعالیت ها را برای گذار از دوران بحران کمک نماید. اصناف موظفند علاوه بر پرداخت مالیه ثابت، به شاروالی مربوطه نیز مبلغی را تحت عنوان فیس تمدید جواز فعالیت و بیلبورد پرداخت نمایند. بر اساس محاسبات انجام شده درآمد شاروالی از محل تمدید جواز و فیس بیلبوردها (ولایت کابل) مجموعاً به بیش از 191 میلیون افغانی در سال می رسد. در صورتی که معافیت 50 درصدی برای تمام اصناف (کابل) اعمال گردد مصارف آن حدود 95 میلیون افغانی می باشد که به شکل جبران خسارت به شاروالی کابل باید مد نظر گرفته شود. در صورتی که شاروالی از دریافت 50 درصد دیگر فیس ها صرف نظر کند معافیت صد درصد این فیس نیز ممکن می گردد.

جدول 4. مقدار فیس پرداخت شده به شاروالی از سوی اصناف (هزار افغانی)- منبع: ریاست شاروالی کابل

تشبثات	فیس شاروالی		مجموع	هزینه معافیت 50 درصدی
	فیس تمدید جواز	فیس لوحه		
اصناف	160,090	31,390	191,480	95,740
کوچک	-	-	-	-
متوسط	-	-	-	-
مجموع	160,090	31,390	191,480	95,740

نوت: ارقام تنها مربوط ولایت کابل می باشد.

پیشنهادات جهت تطبیق

تشکیل یک گروپ کاری مشترک با حضور نمایندگان شاروالی کابل، وزارت اقتصاد، اداره مستقل ارگان های محل، وزارت مالیه، اتحادیه صنایع دستی و پیشه وران جهت:

- 1- تعریف یک پروسه تخنیکی و راهنمای اجرایی معافیت فیس مالیاتی
- 2- تعریف شرایط مشخص برای گزینش مستفید شونندگان از بسته حمایتی
- 3- تعریف مکانیزم نظارت و ارزیابی جهت اطمینان از شفافیت و موثریت بسته حمایتی
- 4- پیشکش بسته به جلسه کابینه جهت منظوری
- 5- جمع آوری معلومات راجع به چند شهر بزرگ دیگر به همین منظور
- 6- تعریف مکانیزم نظارت و ارزیابی جهت جبران مبلغ منظور شده توسط کابینه به شاروالی کابل از طریق وزارت مالیه از محل کمک های صورت گرفته
- 7- ارزیابی اثرات بسته حمایتی پس از تطبیق

8.4. معافیت کرایه جایادهای دولتی و قسط مقروضیت شرکت های هوایی

سروی که از طرف وزارت اقتصاد برای ارزیابی کار در سکتور صنعت انجام شده نشان می دهد که 8 درصد این تشبثات زمین های دولتی را به کرایه گرفته و مبلغ کرایه ای ماهوار که هر واحد اقتصادی به دولت پرداخت می کنند بین 25 هزار الی 200 هزار افغانی است. بر اساس این سروی، به صورت تخمینی تعداد 9741 تشبث کوچک، 721 تشبث متوسط و 552 تشبث بزرگ از زمین های دولتی استفاده می کنند. بنابراین اوسط کرایه ماهوار برای هر یک از

تشبثات کوچک 37,500 افغانی، برای تشبثات متوسط 75,000 افغانی و برای تشبثات بزرگ 150000 افغانی تخمین زده شده است. با توجه به این ارقام، کرایه ماهوار تشبثات کوچک به صورت مجموعی مبلغ 36 میلیون افغانی، تشبثات متوسط مبلغ 129 میلیون افغانی و تشبثات بزرگ مبلغ 82 میلیون افغانی می‌باشد که مجموع هر سه به 248 میلیون افغانی می‌رسد. این بخش شامل تعویق کرایه جات (زمین یا تعمیرات دولتی)، فیس پارکینگ طیارات، فیس خدمات نشست طیارات و مقروضیت های است که شرکت ها در طی سال مالی 1399 به دولت داشته است. قابل یاد آوری است که اصطلاحات تعویق و معافیت در بعضی موارد همزمان و موارد دیگر بجای هم استفاده شده است بخاطریکه تعویق و معافیت هر کدام میتواند یک گزینه باشد وکابینه جمهوری اسلامی افغانستان میتواند روی هر کدام از این گزینه ها تصمیم بگیرد.

شرکت های بزرگ: برای شرکت های بزرگ که بیشتر شامل بخش ترانسپورت و هوانوردی میگردد این بخش شامل فیس پارکینگ (پارکینگ طیاره ها درمیدین هوایی)، فیس نشست، و مبالغیکه در عوض خدمات به دولت پرداخت مینمایند می باشد. مجموع این مبلغ 2.36 میلیارد افغانی می باشد که برای ده ماه در نظر گرفته شده است. جزییات این بسته قرار ذیل است:

- فیس پارکینگ طیاره در میدین هوایی برای ده ماه (مارچ - دسامبر 2020) مبلغ 102.9 میلیون افغانی
 - فیس خدمات نشست طیارات برای ده ماه (مارچ - دسامبر 2020) مبلغ 310.9 میلیون افغانی
 - کرایه زمین یا تعمیرات دولتی برای ده ماه (مارچ - دسامبر 2020) مبلغ 828 میلیون افغانی
 - مقروضیت از بابت سال مالی 1398 برای شرکت های هوایی مبلغ 1.11 میلیارد افغانی
- شرکت های متوسط:** برای شرکت های متوسط این بخش شامل کرایه زمین/تعمیر های دولتی که به کرایه گرفته شده که مجموعا 774.4 میلیون افغانی میگردد.
- شرکت های کوچک:** برای شرکت های کوچک نیز این بخش شامل کرایه زمین یا تعمیرات است که از دولت به کرایه گرفته شده است که بالغ بر 219 میلیون افغانی میگردد در صورتیکه برای یک دوره شش ماهه در نظر گرفته شود.
- اصناف:** کرایه جات در بخش اصناف نیز شامل زمین یا تعمیر های دولتی میباشد که از طرف اصناف به کرایه گرفته شده است که برای شش ماه حدود 149.3 میلیون افغانی محاسبه شده است.

جدول 5. کرایه جات (زمین، تعمیر، نشست و پارکینگ طیارات...)
(منابع ارقام: وزارت اقتصاد، ریاست شاروالی کابل و اداره هوانوردی ملکی)

مجموع (ارقام به هزار افغانی)		مجموع کرایه ماهوار (ارقام به هزار افغانی)	اوسط کرایه ماهوار (ارقام به هزار افغانی)	تعداد	سکتورها
مجموع کرایه شش ماه	مجموع کرایه ده ماه				
-	149,364	24,894	-	-	اصناف
-	219,150	36,525	37.5	974	تشبثات کوچک
-	774,450	129,075	75	1,721	تشبثات متوسط
828,000	-	82,800	150	552	کرایه جات (زمین/تعمیر)
310,916	-	-	-	-	فیس خدمات نشست
102,959	-	-	-	-	فیس پارکینگ طیارات
1,118,574.6	-	-	-	-	مقروضیت ها - یک سال
1,241,875	2,261,538.6	273,294			مجموع
3,503,414					مجموع کل

پیشنهادات جهت تطبیق

ایجاد کمیته مشترک به رهبری بانک مرکزی با اشتراک وزارت مالیه، وزارت اقتصاد، وزارت تجارت و صنایع، اداره ارگان های محلی، وزارت شهرسازی و اراضی و اداره انکشاف زون پایتخت، جهت:

- 1- تهیه لایحه وظایف و نقشه راه برای کمیته
- 2- تحلیل وضعیت گروه های هدف
- 3- انکشاف یک پروسیجر و رهنمود تخنیکی برای روند معافیت کرایه جات زمین های دولتی
- 4- انکشاف معیارات مشخص برای شناسایی گروه های آسیب پذیر مورد هدف
- 5- ایجاد میکانیزم نظارت و ارزیابی به منظور اطمینان دهی از شفافیت و موثریت

- 6- شناسایی منابع تمویل و تعریف واضح و مشخص از منابع
- 7- پیشکش به جلسه کابینه جهت منظوری
- 8- اجرای مصوبات کابینه
- 9- ارزیابی تاثیرات بسته بالای تشبثات کوچک و متوسط و اصناف بعد از تطبیق

8.5. تعویق یا معافیت بل برق

ارقام موجود شرکت برشنا نشان می‌دهد که تامین انرژی برق حدود 93 هزار شرکت تجاری و 1900 فابریکه از طریق این شرکت صورت می‌گیرد. وضع قرنطین باعث کاهش قابل ملاحظه فعالیت های این شرکت ها گردیده و حتی در بسیاری از موارد توقف کامل فعالیت این شرکت ها را سبب شده است. بنابراین این شرکت ها برای پرداخت بل های مصارف شان با چالش مواجه می باشند و انتظار می‌رود که بسیاری از تشبثات و اصناف صرفیه برق مصرفی دوره قبل از قرنطین را پرداخت نکرده باشند. با توجه به این مساله، جهت کمک به تشبثات و جلوگیری از کسری عواید شرکت برشنا، معافیت یک دوره برق مشترکین تجاری متضرر شده پیشنهاد شده است که حداکثر مبلغ 1.5 میلیارد افغانی هزینه دوره آخر سال 1398 محاسبه شده است. این مبلغ می‌تواند از سوی وزارت مالیه (از کمک های صورت گرفته) به شرکت برشنا پرداخت شود. جدول 6. مخارج معافیت بل برق ساحات تجاری و فابریکات - دو ماه 1398 - (منبع: ریاست تجاری شرکت برشنا)

سکتورها	تعداد مشترکین	مقدار مصرف برق 10 ماه اول سال 1398 (kwh)	مقدار عواید جمع آوری شده در 10 ماه اول سال 1398 (هزار افغانی)	تخمین مقدار مصرف در دو ماه آخر سال 1398 به کیلووات ساعت	تخمین عواید جمع آوری شده در دو ماه آخر سال 1398 (هزار افغانی)
ساحات تجاری	93,437	343,347,742	4,467,056	68,669,548	893,411
فابریکات راجستر شده	1,927	433,678,756	2,937,966	86,735,751	587,593
مجموع	95,364	777,026	7,405,022	155,405	1,481,004

یادداشت:

- فرض بر این است که تعداد زیادی از مشترکین بل برق دو ماه آخر سال 1398 را پرداخت نکرده‌اند و شرکت برشنا می‌تواند با دریافت سبسایدی از دولت، مشترکین را از پرداخت بل برق در دو ماه آخر سال 1398 معاف کند.
- در صورتی که برخی از مشترکین بل برق خود در این دوره را پرداخت کرده‌اند، این امکان وجود دارد که این معافیت در دوره های بعدی لحاظ گردد.
- این میبالغ بصورت مکمل و یا بخشی از آن پرداخت شود و یا این که به صورت اقساط پرداخت گردد و یا ترکیبی از هر دو گزینه مد نظر گرفته شود.

پیشنهادات جهت تطبیق

تشکیل یک گروه کاری مشترک با حضور نمایندگان شرکت برشنا، وزارت مالیه، وزارت اقتصاد، وزارت انرژی و آب، وزارت اراضی و شهرسازی، اتاق صنایع و معادن، بانک جهانی، بانک انکشاف آسیایی، اداره انکشاف بین المللی ایالات متحده (USAID) جهت:

- 1- تعریف لایحه وظایف برای گ مذکور
- 2- تحلیل وضعیت گروه های هدف
- 3- تعریف یک پروسه تخنیکی و راهنمای اجرایی معافیت بل برق
- 4- تعریف شرایط مشخص برای گزینش گروه های هدف آسیب دیده
- 5- تعریف مکانیزم نظارت و ارزیابی جهت اطمینان از شفافیت و موثریت بسته حمایتی
- 6- پیشکش به جلسه کابینه جهت منظوری
- 7- تعریف مکانیزم نظارت و ارزیابی جهت اجرای بسته حمایتی که توسط کابینه تصویب می گردد
- 8- ارزیابی اثرات بسته حمایتی پس از تطبیق

9- هزینه بسته حمایتی

بسته حمایتی پیشنهاد شده شامل تعویق/قسط مالیات، اعطای قرضه های سهل، معافیت فیس جواز شاروالی، معافیت کرایه جایدادهای دولتی و خدمات که توسط دولت ارایه میگردد میباشد. کابینه جمهوری اسلامی افغانستان با در نظر داشت امکانات مالی، سهولت تطبیق و میزان مثریت می تواند یک یا چند بخش و یا مجموع این گزینه ها را برای جلوگیری از ورشکستگی سکتور خصوصی به ویژه اصناف، تشبثات کوچک، متوسط و بزرگ مد نظر گیرد. بصورت مجموعی برای تطبیق این بسته مبلغ **44.5** میلیارد افغانی که معادل **577.9** میلیون دالر امریکایی میشود ضرورت میباشد. ازین جمله حدود **9.5** میلیارد افغانی برای شرکت های بزرگ، **27.6** میلیارد افغانی برای تشبثات متوسط، حدود **3** میلیارد افغانی برای تشبثات کوچک، و **2.8** میلیارد افغانی برای اصناف در نظر گرفته شده است. شایان ذکر است که این بسته شامل تعویق یا قسط مالیات برابر به **10.9** میلیارد افغانی برای شش ماه، معافیت جرایم مالیاتی معادل **1.7** میلیارد افغانی برای یک سال، تسهیل قرضه های سهل به مبلغ **26.8** میلیارد افغانی، معافیت یا تعویق فیس های مربوط به شاروالی برابر به **95.7** میلیون افغانی برای یک سال، معافیت یا تعویق بل برق برای دوماه معادل **1.4** میلیارد افغانی و تعویق یا قسط بخش کرایه جات و فیس های قابل پرداخت شرکت ها برابر به **3.5** میلیارد افغانی برای شش ماه و ده ماه میگردد. در صورتیکه معافیت مالیاتی برای یک دوره سه ماهه در نظر گرفته شود قیمت بسته حمایتی حدود **39** میلیارد افغانی، معادل **507** میلیون دالر امریکایی، میگردد. خلاصه محاسبه این بسته در جدول 7 گنجانده شده است.

جدول 7. محاسبه مجموع مخارج بسته حمایتی (ارقام به هزار افغانی)

بسته حمایتی / شرکت ها	شرکت های بزرگ مجموع: 1,624 بخش خدمات: 1,194 بخش صنعت: 430	شرکت های متوسط مجموع: 19,054 بخش خدمات: 16,541 بخش صنعت: 2,513 مالیه تشبثات خارج سگتاس:	شرکت های کوچک مجموع: 7,590 بخش خدمات: 7,36 بخش صنعت: 221	اصناف مجموع: 166653 کابل: 57031 ولایات: 109622	مجموع
تعویق مالیات برای شش ماه	6,706,847	2,750,572.5+676,712: 3,427,285	208,462	559,365	10,901,959
تعویق مالیات برای سه ماه	3,353,423	1,375,286 + 338,356 = 1,713,643	104,231.13	279,683	5,450,979.50
معافیت جرایم مالیاتی یک ساله (1398)	430,299	1,289,837	-	-	1,720,136.60
بسته قرضه به نرخ 4 درصد مفاد، و تضمین 30 درصدی	-	23,450,000	1,340,000	2,010,000	26,800,000
تعویق یا معافیت فیس شاروالی برای یک سال	-	-	-	95,740	95,740
تعویق کرایه جات (پارکینگ، زمین، تعمیر) و فیس ها برای شش ماه و ده ماه	2,360,450	774,450	219,150	149,364	3,503,414
تعویق یا معافیت بل برق برای دوماه	-	1,481,004	-	-	1,481,004
مجموع (تعویق/قسط مالیه شش ماهه)	9,497,596	29,132,739	3,057,449	2,814,469	44,502,254
مجموع (تعویق/قسط مالیه سه ماهه)	6,144,172	27,419,097	2,953,218	2,534,787	39,051,274

10- پلان تطبیق بسته حمایتی

جهت تطبیق بسته حمایتی ساختار زیر بگونه ای پیشنهاد ارائه می شود:

10.1. مستفیدین و شرایط استفاده از بسته حمایتی

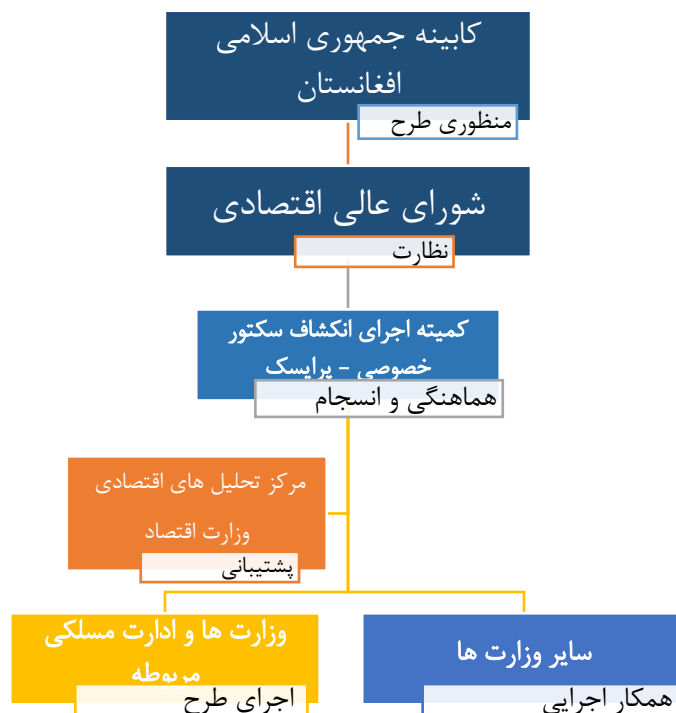
هدف اصلی این بسته حمایت از سکتور خصوصی بخصوص شرکت های بزرگ، تشبثات کوچک و متوسط و اصناف متضرر شده از بحران شیوع کووید-19 است و متناسب با هدف تعریف شده، تنها تجارت های امکان استفاده از این بسته حمایتی را خواهند داشت که به صورت مستقیم (توقف فعالیت توسط دولت) و غیر مستقیم (کاهش تقاضا و کمبود مواد خام) از این

بحران متضرر شده باشند. به منظور موثریت بالاتر بسته حمایتی و تحت پوشش قرار دادن واحدهای متضرر شده، لازم است تا طرز العمل های جداگانه تحت نظر وزارت ها و ادارات مربوطه تهیه و تنظیم شود.

10.2. مکانیزم اجرایی بسته حمایتی

مکانیزم پیشنهادی برای تطبیق بسته حمایت از تشبثات و اصناف بعد از منظوری کابینه جمهوری اسلامی افغانستان، تحت نظارت شورای عالی اقتصادی در نظر گرفته شده است. با توجه به نقش و تجربه کمیته پرایسک (Pri-Sec) در ایجاد همکاری و هماهنگی میان دولت و سکتور خصوصی، این کمیته به عنوان هماهنگ کننده میان ادارات مختلف دولتی و همچنین سکتور خصوصی در نظر گرفته شده است.

برای حمایت بیشتر و انجام مطالعات در مورد ضرورت اجرایی ساختن این طرح، مرکز تحلیل های اقتصادی وزارت اقتصاد به عنوان بخش تحقیقاتی پیشنهاد می‌گردد. در قسمت اجرای طرح وزارت ها و ادارات تخنیکی مربوطه مانند وزارت صنعت و تجارت، وزارت مالیه، شاروالی‌ها، و شرکت برشنا به عنوان رهبری اجرای طرح و سایر وزارت ها و ادارات به عنوان همکار با وزارت ها و ادارات مذکور در نظر گرفته شده است و در مرحله آخر ریاست ها و سایر بخش هایی که تحت امر رهبری اجرا طرح قرار دارند جهت تطبیق نهایی بسته حمایتی معرفی شده‌اند. چارت زیر به طور مختصر مکانیزم اجرایی پیشنهادی را نشان می‌دهد:

10.3. مراحل تطبیق بسته حمایتی

مراحل تطبیق این بسته به شرح ذیل است:

- 1- هدف گذاری و تعیین برنامه اجرایی
- 2- شناسایی دقیق تر تشبثات متضرر شده و برآورد میزان خسارت در هر گروه از تشبثات و اصناف
- 3- اولویت بندی تشبثات و اصناف متضرر شده
- 4- منظوری بسته توسط کابینه

- 5- دریافت و بررسی درخواست‌های تشبثات و اصناف برای بهره مندی از بسته حمایتی
- 6- تخصیص کمک های بسته حمایتی به تشبثات و اصناف واجد شرایط
- 7- اجرای طرح توسط ادارات مرتبط
- 8- نظارت و ارزیابی از تأثیرات بسته حمایتی بر فعالیت تشبثات و اصناف

10.4. منابع تمویل مالی بسته حمایتی

پس از همه گیری کووید-19 در جهان و گسترش آن در افغانستان، دولت جمهوری اسلامی افغانستان به منظور تامین مخارج مقابله با ویروس کووید-19، حدود 1.2 میلیارد دالر را تحت عنوان "بسته مالی حکومت برای مبارزه با کوید-19 و رفاه عامه" در نظر گرفته است. حدود 810 میلیون دالر آن از امکانات موجود در بودجه ملی سال 1399 و 390 میلیون دالر آن از منابع تعهد شده جدید از سوی بانک جهانی، اتحادیه اروپا و بانک توسعه آسیایی تامین می‌گردد.⁷ علاوه بر کمک های فوق، بانک جهانی به تاریخ 8 می یک بسته کمک بلاعوض به ارزش 200 میلیون دالر دیگر را با هدف حفظ و تداوم روند اصلاحات در بخش های اقتصادی و مالی و حمایت از دولت افغانستان جهت مدیریت ریسک و تهدیدهای ناشی از بحران کووید-19 و مبلغ 30 میلیون دالر دیگر را کشور استرالیا برای مبارزه با کووید-19 برای افغانستان کمک خواهند نمود. همچنان اتحادیه اروپا در اعلامیه ای از بسته حمایتی 117 میلیون یورو برای مبارزه با کوید-19 در افغانستان اطلاع داده که از جمله مبلغ 50 میلیون یورو آن تعهد جدید که شامل تعدیلات پیشنهادی بودجه 1399 نیز می‌باشد و متباقی 67 میلیون آن پولی است که قبلا برای دیگر سکتور ها تعهد شده بود.

هرچند، تا به امروز بسته حمایتی مشخصی جهت حمایت از اصناف، تشبثات کوچک و متوسط متضرر شده از ویروس کووید-19 در افغانستان معرفی نشده است. با توجه به اهمیت اقتصادی و اجتماعی تشبثات و اصناف و اثرگذاری مستقیم آنها بر فقر، بیکاری و رشد اقتصادی، حمایت دوامدار رهبری دولت از این تشبثات کاملا در راستای کاهش اثرات منفی کووید-19 بر معیشت و اقتصاد کشور خواهد بود. لذا منابع مالی مورد نیاز برای تطبیق مجموع و یا بخشی از اقدامات تحت این بسته حمایتی متناسب به منظوری از جانب کابینه، متحدین خارجی و سازمان های بین المللی همکار قابل تمویل خواهد بود.

⁷. وزارت مالیه جمهوری اسلامی افغانستان (tinyurl.com/ya9dgdv4)

11. منابع

- ریاست عواید وزارت مالیه (سیگتاس، 1397-1398)
- ریاست عواید شاروالی کابل (1398)
- ریاست برشنا (1398)
- ریاست هوانوردی ملکی (1399)
- وزارت اقتصاد (1398)

لیست اعضای گروپ کاری اول کمیته اجرایی سکتور خصوصی (PriSEC)

- محترم عندلیب مشتری، رئیس پالیسی اقتصادی وزارت مالیه
- محترم میر احمد شکیب، رئیس دسترسی به خدمات مالی، د افغانستان بانک (بانک مرکزی)
- محترم شفیق الله عطائی، معاون هیئت عامل اتاق های تجارت و سرمایه گذاری افغانستان
- محترم نور حکیمیار، رئیس موسسه حرکت
- محترم حجت فضلی، معاون اتاق تجارت بین المللی
- محترمه افسانه رحیمی، رئیس اتاق تجارت و صنایع زنان
- محترمه عایشه عزیز، رئیس اتحادیه پیشه وران زنان
- محترم حسن سپاهی، رئیس اتاق پیشه وران
- محترم نجیب الله امیری، رئیس اتحادیه بانک های تجارتی
- محترم عثمان هجران، مشاور مقام وزارت اقتصاد
- محترم مرتضی رحیمی، رئیس خدمات تجارتی وزارت صنعت و تجارت

تهیه و تاییدی طرح

این طرح در پنجاهمین کمیته ای اجرایی سکتور خصوصی (PriSEC) که تحت ریاست وزیر اقتصاد، رئیس بانک جهانی و معین وزرات صنعت و تجارت به تاریخ 22 ثور 1399 در وزارت اقتصاد دایر گردید، مورد تایید قرار گرفت.

ضمایم

ضمیمه ۱: تعداد تشبثات در ولایات و مقدار مالیه پرداخت شده سال ۱۳۹۸ (ارقام به افغانی) - منبع: وزارت مالیه

Enterprise	Location	Number of Enterprise		Total	Vulnerable Enterprise		Total	Annual Tax Payments	Tax Exemption for 2 Quarters
		Services	Manufacturing		Services	Manufacturing			
Total									
Small	KABUL	2,636	13	2,649	2,571	13	2,584	227,117,566	113,558,782.99
	BADAKHSHAN	16		16	15		15	2,098,338	1,049,169.00
	BAGHLAN	103	27	130	88	27	115	2,548,437	1,274,218.50
	BALKH	434		434	434		434	13,109,868	6,554,934.00
	FARAH	27		27	26		26	503,403	251,701.25
	FARYAB	87	16	103	83	16	99	8,807,746	4,403,873.00
	HILMAND	7		7	7		7	244,169	122,084.50
	HIRAT	734		734	731		731	21,917,625	10,958,812.25
	KANDAHAR	1,618	13	1,631	1,615	13	1,628	61,110,441	30,555,220.50
	KAPISA	11		11	11		11	151,054	75,526.75
	KHOST	331	69	400	314	69	383	7,504,602	3,752,300.75
	KUNAR	60		60	55		55	9,772,086	4,886,043.00
	KUNDUZ	133	14	147	131	14	145	4,232,384	2,116,191.75
	LAGHMAN	81	7	88	77	7	84	6,443,508	3,221,754.00
	LOGAR	29	6	35	27	6	33	692,348	346,173.75
	NANGARHAR	729	1	730	729	1	730	22,548,626	11,274,312.75
	NIMROZ	90	3	93	86	3	89	2,283,184	1,141,591.75
	PAKTYA	74	10	84	74	10	84	3,907,496	1,953,748.00
	PANJSHER	2		2	2		2	261,342	130,670.75
	PARWAN	145	10	155	134	10	144	14,208,913	7,104,456.28
SAMANGAN	2		2	2		2	210,119	105,059.25	
TAKHAR	185	32	217	136	32	168	6,765,221	3,382,610.25	
WARDAK	19		19	19		19	483,374	241,687.00	
ZABUL	2		2	2		2	2,708	1,353.75	
Total	24	7,555	221	7,776	7,369	221	7,590	416,924,552	208,462,276
Medium	KABUL	13,301	1,289	14,590	12,380	1,289	13,669	4,647,312,048	2,323,656,023.99
	BAGHLAN	4	1	5	2	1	3	4,182,056.00	2,091,028.00
	BALKH	1,292	306	1,598	1,241	306	1,547	360,520,198.96	180,260,099.48
	BAMYAN	1		1	1		1	3,070	1,534.75
	DAYKUNDI	2		2	2		2	68,304	34,151.75
	FARAH	2		2	2		2	463,512	231,755.75
	FARYAB	3		3	3		3	62,010	31,005.00
	GHAZNI	7	1	8	7	1	8	107,635	53,817.25
	GHOR	1		1			-		-
	HILMAND	4	1	5	4	1	5	26,615	13,307.25
	HIRAT	1,485	390	1,875	1,398	390	1,788	211,539,328	105,769,663.75
	JAWZJAN	4		4	4		4	9,594,156	4,797,078.00
	KANDAHAR	803	286	1,089	789	286	1,075	52,399,568	26,199,783.75
	KAPISA	1		1	1		1	33,315	16,657.50

بسته پیشنهادی به حکومت جهت حمایت هدفمند از اصناف و تشبثات کوچک و متوسط

	KHOST	5		5	5		5	90,378	45,189.00
	KUNAR	7		7	6		6	476,577	238,288.50
	KUNDUZ	183	50	233	159	50	209	19,772,567	9,886,283.50
	LAGHMAN	4	2	6	4	2	6	409,968	204,983.75
	LOGAR	5	2	7	5	2	7	103,808	51,903.75
	NANGARHAR	503	185	688	474	185	659	188,383,979	94,191,989.28
	NURISTAN	1		1	1		1	256,165	128,082.25
	PAKTIKA	4		4	3		3	193,998	96,998.75
	PAKTYA	5		5	5		5	108,005	54,002.25
	PANJSHER	3		3	3		3	30,559	15,279.25
	PARWAN	29		29	28		28	3,941,242	1,970,620.75
	TAKHAR	2		2	1		1	323,684	161,842.00
	URUZGAN	3		3	3		3	57,531	28,765.50
	WARDAK	8		8	8		8	651,814	325,907.00
	ZABUL	2		2	2		2	32,975	16,487.50
Total	29	17,674	2,513	20,187	16,541	2,513	19,054	5,501,145,058	2,750,572,529
Large	KABUL	480	91	571	422	91	513	12,131,939,462	6,065,969,731.20
	BAGHLAN		3	3		3	3	28,328,710	14,164,355.00
	BALKH	190	3	193	181	3	184	573,365,215	286,682,607.50
	FARYAB	6		6	6		6	186,835	93,417.50
	GHAZNI		1	1		1	1	700	350.00
	HILMAND	3		3	3		3	4,211,269	2,105,634.50
	HIRAT	112	17	129	102	17	119	295,856,475	147,928,237.54
	JAWZJAN	5	1	6	5	1	6	528,467	264,233.50
	KANDAHAR	275	277	552	224	277	501	128,531,049	64,265,524.50
	KHOST	1		1	1		1	7,902	3,951.00
	KUNAR	1		1			-		-
	KUNDUZ	40	5	45	30	5	35	60,788,437	30,394,218.50
	LAGHMAN	1		1	1		1		-
	NANGARHAR	217	30	247	193	30	223	115,122,601	57,561,300.40
	PAKTYA	5		5	5		5	2,821,494	1,410,747.00
	PARWAN	19	1	20	19	1	20	71,988,892	35,994,445.98
	WARDAK		1	1		1	1	50	25.00
	SAMANGAN	1		1	1		1	12,130	6,065.00
ZABUL	1		1	1		1	4,350	2,175.00	
Total	19	1,357	430	1,787	1,194	430	1,624	13,413,694,038	6,706,847,019
Grand Total	72	26,586	3,164	29,750	25,104	3,164	28,268	19,331,763,648	9,665,881,824

ضمیمه ۲: تعداد اصناف در کابل و ولایات و تفکیک بخش آسیب پذیر و غیر آسیب پذیر (منبع: وزارت مالیه)

اصناف آسیب دیده				اصناف غیر آسیب دیده				مجموع اصناف			
درصد از مجموع مالیات ثابت اصناف	مالیات ثابت/ سه ربع	مالیات ثابت سالانه (افغانی)	%	تعداد	%	مالیات ثابت سالانه (افغانی)	%	تعداد	مالیات ثابت / سالانه (افغانی)	تعداد	اصناف
56%	490,695,086	654,260,114	75%	54,695	26%	227,734,406	25%	18,685	881,994,520	73,380	کابل
48%	3,332,790	4,443,720	67%	2,336	35%	2,437,211	33%	1,141	6,880,931	3,477	ولسوالی های کابل
50%	345,018,888	460,025,183	78%	109,622	34%	234,077,082	22%	31,747	694,102,265	141,369	ولایات
53%	839,046,763	1,118,729,018	76%	166,653	29%	464,248,698	24%	51,573	1,582,977,716	218,226	مجموع

ضمیمه ۳: عواید تحصیل شده شاروالی کابل به تفکیک ماه از منبع کرایه جایدادها در سال مالی 1398 (ارقام به میلیون افغانی) – منبع: ریاست شاروالی کابل

مجموع	قوس	عقرب	میزان	سنبله	اسد	سرطان	جوزا	ثور	حمل	حوت	دلو	جدی	منابع عایدی
227.7 1	33.81	21.48	17.97	16.73	17.14	23.16	18.59	14.70	16.49	13.01	17.64	17.00	کرایه ملکیت های شاروالی
14.62	1.87	1.30	1.56	0.47	0.68	1.43	0.24	0.44	1.69	2.05	1.85	1.04	محصول کرایه ملکیت های استملاک شده
56.40	3.26	4.49	4.85	4.02	5.43	3.58	5.04	5.23	5.53	6.69	3.85	4.44	محصول حق الاجاره ها (عقد قرارداد شده از طریق داوطلبی)
298.7 3	38.94	27.27	24.38	21.22	23.25	28.17	23.87	20.37	23.71	21.75	23.34	22.48	مجموع
-	298.7 5	259.8 1	232.5 4	208.1 6	186.9 4	163.6 9	135.5 2	111.6 5	91.28	67.57	45.82	22.48	مقدار تجمعی ماهانه

ضمیمه ۴: مجموع عواید شاروالی کابل از تکس لوحه ها در سال مالی 1398 (منبع: ریاست شاروالی کابل)

شماره	ماه	مقدار عواید (میلیون افغانی)
1	جدی	2.19
2	دلو	1.84
3	حوت	1.76
4	حمل	3.41
5	ثور	1.95
6	جوزا	2.80
7	سرطان	3.64
8	اسد	1.84
9	سنبله	3.01
10	میزان	2.97
11	عقرب	2.99
12	قوس	3.00
	جمع	31.39